

«Προς Τους κ.κ. Εισαγγελείς Εφετών της Χώρας και δι' αυτών προς τους κ.κ. Εισαγγελείς Πρωτοδικών της περιφέρειάς τους

ΘΕΜΑ: Τήρηση της νομιμότητας και προστασία των πολιτών αναφορικά με τα μέτρα κατά του κορωνοϊού COVID-19.

Με τις υπ' αριθμ. 4/2020 και 7/2020 εγκυκλίου μας απευθύναμε γενικές οδηγίες και συστάσεις στο πλαίσιο της από τις διατάξεις των άρθρων 19 §§1 στοιχ. γ, 2 και 24 §5 στοιχ.αΚ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ αρμοδιότητάς μας, επικεντρωμένων αυτών στην κατά την άσκηση της δικής σας βασικής λειτουργικής αρμοδιότητας ποινική αντιμετώπιση της παραβίασης των εκάστοτε διατασσόμενων μέτρων αποτροπής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19. Επισημάναμε εξυπαρχής την κυρίαρχη, για την περίπτωση, διεκδικούσα εφαρμογή στην ποινική δίωξη διάταξη του άρθρου 285 ΠΚ, εφόσον βεβαίως συντρέξουν όλα τα στοιχεία της νομοτυπικής μορφής του προβλεπόμενου εγκλήματος, οι διαβαθμίσεις του οποίου εξικνούνται μέχρι και την αναγωγή της πράξης σε κακούργημα (βλ. προγενέστερες εγκυκλίους μας). Είναι περιττό να τονιστεί η ανάγκη εξακολούθησης της σχετικής υποχρέωσης, εγρήγορσης, συνεχούς ενδιαφέροντος και κατά νόμο παρέμβασης των εισαγγελέων Πρωτοδικών της επικράτειας για την άσκηση της καθύλη, κατά τόπο και λειτουργία αρμοδιότητάς τους όταν διακρίνονται συναφείς παραβατικές ενέργειες.

Με αφορμή μεμονωμένα πρόσφατα περιστατικά, που όμως επιμένουν να εμφανίζονται, προσδιοριζόμενα από αντιδράσεις ατόμων διαφωνούντων με τα ληφθέντα από την πολιτεία μέτρα για την αντιμετώπιση του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID-19 ("κίνηση κατά της μάσκας") και προκαλούντα εύλογη ανησυχία στους νομοταγείς πολίτες και γενικότερα στην ελληνική κοινωνία, κρίνουμε σκόπιμο, σε συνέχεια των ανωτέρω εγκυκλίων μας, να επανέλθουμε και να προβούμε στις ακόλουθες, πρόσθετες επισημάνσεις, απευθύνοντας συνάμα γενικές οδηγίες. Η διάρκεια της πανδημίας με τις οδυνηρές της συνέπειες επέβαλαν κυριολεκτικά και στην ελληνική έννομη τάξη ένα ιδιόμορφο "Δίκαιο της Ανάγκης" για προστασία από τους άμεσους κινδύνους από την πανδημία του κορωνοϊού COVID-19, με απώτερο σκοπό την διαφύλαξη των υπέρτερων εννόμων αγαθών της ανθρώπινης ζωής και της υγείας. Έτσι, δυνάμει της από 1-5-2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (άρθρο 36), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 2 ν. 4690/2020, εκδόθηκε η ΚΥΑ 55339/2020, με την οποία, μεταξύ των άλλων, κατέστη υποχρεωτική η χρήση μη ιατρικής μάσκας για τους μαθητές κατά την επαναλειτουργία των σχολείων (άρθρο 2). Η λήψη του μέτρου αυτού στηρίζεται σε εισήγηση της Εθνικής Επιτροπής Προστασίας της Δημόσιας Υγείας έναντι του Κορωνοϊού COVID-19, όπως άλλωστε και όλοι οι "κανόνες αποστασιοποίησης" που επιβάλλονται κατά περίπτωση (ΚΥΑ 55169/2020, εκδοθείσα δυνάμει του άρθρου 44 της ίδιας ΠΝΠ, αναφορικά με τη λειτουργία των δικαστηρίων και των εισαγγελιών, κ.ά.).

Επιβάλλεται, ακολούθως, η προσοχή των εισαγγελικών λειτουργιών της χώρας να εστιάζεται εκτός άλλων και στη διερεύνηση τέλεσης του εγκλήματος του άρθρου 183 ΠΚ (διέγερση σε

ανυπακοή), σύμφωνα με το οποίο "όποιος δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του διαδικτύου προκαλεί ή διεγείρει σε απείθεια κατά των νόμων ή των διαταγμάτων ή εναντίον άλλων νόμιμων διαταγών της αρχής, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή με χρηματική ποινή". Η εν λόγω διάταξη βελτιώθηκε στον νέο ΠΚ με την προσθήκη και του διαδικτύου ως μέσου δημοσιοποίησης της πρόκλησης ή διέγερσης σε ανυπακοή (βλ. Αιτιολ. Έκθ. ΣχΠΚ, υπό το άρθρο 183). Κατά την ποινική θεωρία, η πρόκληση είναι άμεση προτροπή προς άλλους να προβούν σε ορισμένη ενέργεια ή παράλειψη, ενώ η διέγερση είναι έμμεση επιρροή επί της βουλήσεως άλλων προς ορισμένη ενέργεια ή παράλειψη, με ερεθισμό του συναισθηματικού τους κόσμου, των παθών ή των ενστίκτων (βλ. την κλασική μελέτη Ι. Μανωλεδάκη, Η προστασία της δημόσιας τάξεως, σελ.79-80). Οσάκις συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, όταν δηλαδή αυτοί που αντιτίθενται στα νόμιμα μέτρα και προσδίδουν στις δικές τους θεωρήσεις για τη χρήση της μάσκας τα χαρακτηριστικά αξιόποινης πράξης, είναι αυτονόητη υποχρέωση ο σχηματισμός ποινικής δικογραφίας και η τήρηση της αυτόφωρης διαδικασίας των άρθρων 417 επ. ΚΠΔ, υπό τις προϋποθέσεις της, εάν βεβαίως δεν εμποδίζεται από εξαιρετικούς λόγους, επιβάλλεται δε και η άμεση διεύθυνση της αυτεπάγγελτης προανάκρισης (άρθρο 245 §2 ΚΠΔ) από τον εισαγγελέα Πρωτοδικών, στο πλαίσιο της από το άρθρο 25 §1 στοιχ.γ,δΚ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ. αρμοδιότητάς του. Η προστασία του πολίτη και η τήρηση της νομιμότητας, ως αποστολή της Εισαγγελίας (άρθρο 24§2 Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ.), αποτελούν τον σταθερό στόχο όλων των εισαγγελικών λειτουργιών και αξιώνουν τη διαρκή επαγρύπνησή μας».